

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništva v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Avstrija in nje ljudstva.

(Govor drž. poslanca dr. Gregorčca v državnem zboru.)

(Konec.)

Jako važno je vprašanje slovenskega upravnega okoliša. Navesti imam k temu le še edno. Reklo se je, da je češka sprava definitivno odpravila češko državno pravo. Temu pa ugovarjajo konservativni in liberalni Čehi, ker se nočejo odreči nadi, da se kedaj uresniči njih državno pravo.

Južni Slovenci bodemo prvi, ki bodemo k temu čestitali, pa le, če se bode člen XIX. državnih zakonov izvel v pravem zmislu in se bode državno pravo raztegnilo na vse dežele češke krone; kajti le potem bomo videli, da se je osnoval na severu mogočen živi jez proti težnjam onih, ki so leta 1866 znali tako lakavo govoriti o kraljevini češkej pri politiki, ki je imela Avstriji zasaditi meč v srce. Mi bi se tega tembolj veselili, ker mi avstrijski južni Slovani tudi želimo osnovati podoben jez v korist države. Pogoje za to že imamo, kajti Srbi že imajo vsled cesarskih privilegij, katere jim je dal cesar Leopold, svojo narodno avtonomijo. Hrvatje imajo svoje državno pravo, s katerim stojé v državnopravni zvezi z deželami, v katerih bivajo Slovenci, in sicer vsled pragmatične sankcije je vsprejel hrvatski deželni zbor 1712. leta, torej osem let prej, kakor ogerski. V slovesnej državnej pogodbi je izrečeno, da je oni dedič Habsburškega rodu priznan legitimnim kraljem Hrvatske, Dalmacije in Slavonije, kateri je ob istem času gospod dežel Štajarske, Kranjske in Koroške. Prebivalstvo Bosne in Hercegovine je tudi izključno srbsko-hrvatsko in njega pridruženje bilo bi le vprašanje časa. Pogoje za jugoslovansko upravno skupino torej imamo. S tem bi pa bil storjen začetek za narodno spravo na Ogerskem, in ta zadeva je vedno nujnejša; kajti odnošaji, pri katerih 2½ milijona Slovakov in Rusinov, 3 milijone Rumunov nima nobenega zastopnika

v državnem zboru, odnošaji, pri katerih se slovanski in rumunski domoljubi preganjajo, tožijo in zapirajo, odnošaji, pri katerih se misli, da so Nemci in Madjari v svojem sovraštvu do Slovanov najspodobnejši za vodstvo uprave Bosne in Hercegovine, ti se ne bodo dali ohraniti in so pri sedanjih razmerah naravnost nevarni.

Dokazal sem toraj, da je sprava, kakor šnja se je dognala na Češkem, ne le za to deželo, temveč skoro za vse druge dežele naše države potrebna. Meni se dozdeva ona resolucija, katero je sklenil ne davno klub desnega centra jako času primerna in odgovarja položaju. Ta resolucija pa izreka, da je pričakovati, da bode sedaj vlada tudi v družih deželah ustregla opravičenim tirjatvam in željam prej, ko bode mogoče in da jih dovela do uspešnje rešitve.

Koncem naj še omenim Dunajske brzojavke, ki se nahaja v „Grazer Tagespost-i“. Iz te brzojavke izvemo, da je dr. Steinwender imel o češki spravi govor in se o njej v toliko nepovoljno izrazil, da je rekel: „Češki narod se trajno ne bode obdržal; in spojenje z Nemci bode sprava ovirala“. Potem se je sklenila resolucija, v kateri se preti vladi, da se bodo vsi Nemci najhujše ustavljali, ko bi se spravna akcija, ki se je začela na Češkem, hotela raztegniti na Moravsko, Slezijo, Koroško in Štajarsko, to se pravi, da se morajo v onih deželah ponemčiti vsi tamošnji Slovani, in da vlada mora trpeti in dopuščati, da se narodno popolnoma uničijo.

V tem, ko omenjam to nemškonarodno napoved vojne 20 milijonom avstrijskih Slovanov, rečem, da germanizovanje ne nemških narodnosti v Avstriji nasprotuje naravnost sedanjim nalogi te države. Avstrija nima naloge, iz sebe napraviti druge Nemčije. Odkar se je Avstrija definitivno izključila iz Nemčije, ni ga več uzroka, s katerim bi mogli opravičevati germanizacijo pri nas. Čim bolj se bode germani-

zovalo, tem večja bode nevarnost, da Avstrijo požre pruska vsenemčija.

Avstrija toraj nima poklica, kopati množini slovanski grobov in va-nje zagrebsti svojih 20 milijonov Slovanov, marljivih, lojalnih, požrtvovalnih državljanov; Avstrija ne more imeti poklica, da bi bila grobokop Slovanom; nad polovico Avstrije je slovanska, četrtnina nemška, drugi deli so pa madjarski, rumunski, italijanski itd.

Naša država ni niti popolnoma slovanska, niti popolnoma nemška in jej ni treba biti niti čisto slovanski, niti čisto nemški. Le jedno je potrebno: Avstrija ima biti vsem narodom pravična (Tako je! na desnici), da bodo vsi zadovoljni. Posebno ima vlada sveto dolžnost, da se upira narodnemu prepiru, kolikor je v njenej moči in da osvobodi sedaj tako mnogokrat vezane moči narodov za duševne, kulturne in gospodarske naloge; potem bodo se narodi zopet oddahnili, okrepili in potem bodo dobili popolno veljavo v istini cesarske, v istini avstrijske besede našega cesarja in gospoda: Viribus unitis — z zjedinimi močmi! (Pritrjevanje na desnici.)

Občinske volitve v Šoštanji.

(Konec.)

Napočil je volitve osodepolni dan 28. aprila. Že o petelinovem petji so švigali od Hans-Muki-ja dobro dresirani agitatorji kot ščuke zdaj v to, zdaj v drugo hišo. Neki volilec je bil še v postelji, a nič mu ni pomagalo, vstati je moral. Dva agitatorja sta prišla, eden ga obleče v hlače, drugi v škornje, hitro telovnik in klobuk in hajdi z nami! Očeta, volilca je hotel sin odpeljati, da ne bi volil z nobeno stranko. A kaj se zgodi? Na potu očeta sinu siloma iztrgajo ter ga tirajo v nemčursko krčmo. Junak tega slavnega čina bil je že znani plem. Schildenfeld, o katerega plemstvu, kakor slišimo, se ravno uradno preiskuje, mu li tisto postavno pristojna, ali ne.

Pojdimo zdaj v volilno sobano! Na vseh ogljih so od nemčurjev straže nastavljene. Prežali so na narodne volilce, kakor mačka na miš. Ali vsa čast gre našim volilcem, niti eden se ni dal zapeljati nemčurjem. Volilna komisija se voli. Izvoljeni so 3 „Urgermani“ in le eden narodnjak je našel milost. Fr. Woschnagg jun. je komisiji držal rep. Na vprašanje, smejo li tudi nevolilci v sobani navzoči biti, odgovori Fr. Woschnagg sen.: „volitev je javna“. Zato pa smo tudi imeli čast videti v sobani znanega Negri-ja iz Celja in razne Woschnaggeve „šklafe“. Čudimo se le, da Woschnagg ni še tudi pripeljal svoje gospé in gospic.

Kako je komisija postopala? Narodni volilci, ki so bili v volitvenem imeniku zapisani,

pa od nemčurjev ne reklamirani, niso smeli voliti. Nasprotno pa je nekdo volil za ženo, ki je že davno v grobu. Vse ugovarjanje narodne stranke bilo je brezuspešno. Kako je Janez Hofer neko žensko navil, bomo prilično poročali. Le toliko rečemo, da se narodna stranka ni, in se ne bode nikdar posluževala kacih nesramnih zvijač. Kako se je Fr. Woschnagg vrezal, hoteč voliti za posojilnico, tega ne bomo pozabili. Odkritosrčno pa izjavimo, da nas je ta blamaža jako razveselila, kajti on je javno potrdil, kar so Slovenci o njem že davno govorili.

Da smo propadli Slovenci, to je neumrljiva zasluga Fr. Woschnagg-a in drugov. Naj si odpočijejo na svojih lavorikah! Šoštanjski trg je nemčurstvu zopet ohranjen za 3 leta. Kaj pa potem? Upamo, da se bodo nekaterim volilcem do tiste dobe oči odprle. Ravno, ko to pišem, izvem, da se bode dne 28. t. m. vršila preiskava zaradi nepostavnih sredstev, kojih se je nasprotna stranka o volitvi posluževala. A že zdaj smem trditi, da se ta zadeva za naše nasprotnike ne bode posebno častno rešila. Pač pa sme narodna stranka pričakovati zasluženega zadoščenja.

Gospodarske stvari.

Ali je nesreča velika, ki nam preti vsled strupene rose ali peronospore?

Kdor pozna Haloze in njih prebivalstvo, ne dvomi in ne more dvomiti, da Haloze propadejo, če se vničijo gorice ali vinogradi, da postanejo prebivalci berači, če zamre vinska trta, če gorice ne bodo več rodile.

Bregovite in skalnate Halože ne dajo se spremeniti v njive, travnike, pašnike, gozde; sadno drevje tudi ne bode povsodi rastlo, kjer zdaj še vinska trta prospeva. In prebivalci! Haloze so obljudene, treba je tedaj dosti živeža! Odkod pa tega vzeti, če ni vina, katero bi se prodalo, da se kupi živež! Jasno je, kakor beli dan, da bi zadela grozna nesreča Haloze in ves Ptujski okraj, če bi strupena rosa pomorila oni del gorice, kar njih dozda ni vničila trtna uš.

Razni faktorji si prizadevajo, da bi Ptujski okraj pred to nesrečo obvarovali, med temi je tudi okrajni zastop in njega odbor. Delovanje zadnjega hočem danes kratko popisati. Čitateljem „Slov. Gosp.“ je znano, da je prejšnji okrajni zastop, katerega sta vodila velika Nemca, žid Pisk in notar Filafero, izpraznil do dobrega okrajno blagajnico. Ko je nastopil 1887. leta sedajni zastop, v katerem imajo slovenski kmeti večino, še celih 50 gld. denarja ni bilo za gospodarstvo pri rokah.

Vkljub temu zgotovil je sedajni odbor leta 1888 in 1889 novo Varejsko cesto in že leta